

Kohlberg ve Ahlâkî Gelişim Teorisi, Editör: Hamit ER ve Hasan KAPLAN
(İstanbul: Mahya Yayınları, 1. Basım, 2020, 304 Sayfa)

Kohlberg and the Theory of Moral Development, Editors: Hamit ER and Hasan KAPLAN, (İstanbul: Mahya Publications, 1st Edition, 2020, 304 Pages)

Osman Kamil ÇORBACI

(Sorumlu Yazar | Corresponding Author)

Doç. Dr., Bağımsız Araştırmacı, Felsefe ve Din Bilimleri, Din Eğitimi
Assoc. Prof. Dr., Independent Researcher, Philosophy and Religious Studies, Religious Education

İstanbul / Türkiye

osmann@gmail.com

| <https://orcid.org/0000-0002-7608-068X> |

Makale Bilgisi

Makale Türü : Kitap Değerlendirmesi
Geliş Tarihi : 13/04/2025
Kabul Tarihi : 07/09/2025
Yayın Tarihi : 30/09/2025

Article Information

Article Type : Book Review
Received : 13/04/2025
Accepted : 07/09/2025
Published : 30/09/2025

Atıf

Çorbacı, Osman Kamil. "Kohlberg ve Ahlâkî Gelişim Teorisi, Editör: Hamit ER ve Hasan KAPLAN (İstanbul: Mahya Yayınları, 1. Basım, 2020, 304 Sayfa)". *Ordu İlahiyat* 5 (Eylül 2025), 125-131. <https://doi.org/10.70674/oi.1675331>

Citation

Çorbacı, Osman Kamil. "Kohlberg and the Theory of Moral Development, Editor: Hamit ER and Hasan KAPLAN, (İstanbul: Mahya Publications, 1st Edition, 2020, 304 Pages)". *Ordu Divinity* 5 (September 2025), 125-131. <https://doi.org/10.70674/oi.1675331>

İntihal | Plagiarism

Bu makalede intihal taraması yapılmış ve intihal içermediği teyit edilmiştir. [Intihal.net](https://www.intihal.net) - Turnitin

This article has been scanned for plagiarism and it has been confirmed that it does not contain plagiarism. [Intihal.net](https://www.intihal.net) - Turnitin

Etik Beyan | Ethical Statement

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Bu değerlendirme yazısının İngilizce özet çevirisi, yazım, imla ve anlatım sürecinde, Yükseköğretim Kurulu'nun Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Faaliyetlerinde Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Etik Rehber (2024) belgesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda OpenAI tarafından geliştirilen ChatGPT'den yararlanılmıştır. Ortaya çıkan metnin tüm sorumluluğu yazara aittir. [Osman Kamil ÇORBACI](https://www.osmankamilcobraci.com)

It is declared that scientific and ethical principles were complied with during the preparation of this study and all the studies used are cited in the bibliography. The English abstract translation of this evaluation report was produced using ChatGPT, developed by OpenAI, in accordance with the principles outlined in the Higher Education Council's Ethical Guidelines on the Use of Generative Artificial Intelligence in Scientific Research and Publication Activities at Higher Education Institutions (2024), during the writing, spelling, and narration process. The author is solely responsible for the resulting text. [Osman Kamil ÇORBACI](https://www.osmankamilcobraci.com)

Hakem Sayısı | Referees

İki Dış Hakem | Two External Referees

Değerlendirme | Review

Çift Kör Hakemlik | Double Blind Referee

Etik Bildirim | Complaints

orduilahiyatdergisi@odu.edu.tr

Telif Hakkı & Lisans | Copyright & License

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) lisansı altında yayımlanmaktadır.

The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) license.

Öne Çıkanlar

- Kitap, Kantçı evrensellik ve Piaget'ci aşamacılıkla temellendirilen adalet merkezli yaklaşımın kolektivist bağlamlarda norm ve ilişki ağları karşısında zorlandığını gösterir.
- Kitap, feminist bakıma etigi ve ilişkisellik ekseninin kuramın duygusal ve toplumsal boyutları eksik temsil ettiğini açığa çıkarır.
- Kitap, ahlâkî ikilem ölçümlerinin bilişselliği merkeze alarak kültürel ve duygusal boyutları dışladığını ve Batı dışı bağlamlarda genellenilebilirliğinin sınırlı kaldığını ortaya koyar.

Highlights

- The book demonstrates that the justice-centered framework, constructed upon Kantian universality and Piagetian stage theory, becomes strained when confronted with the normative orders and relational structures characteristic of collectivist contexts
- The book discloses that the paradigm of feminist care ethics and relationality brings to light the theory's deficient incorporation of emotional and social dimensions.
- The book indicates that moral dilemma assessments, by privileging cognition, displace cultural and emotional dimensions and therefore remain constrained in their generalizability across non-Western contexts.

Kohlberg and the Theory of Moral Development, Edited by Hamit Er and Hasan Kaplan, (Istanbul: Mahya Publishing, 2020, 304 Pages)

Abstract

The volume titled *Kohlberg and the Theory of Moral Development*, edited by Hamit Er and Hasan Kaplan, is presented as a comprehensive anthology. The book examines Lawrence Kohlberg's theory of moral development through a multidisciplinary lens, addressing its theoretical, methodological, and cultural dimensions; it seeks to make visible the debates shaped around the theory while offering scholars, educators, and practitioners a comprehensive analytical framework. At the theoretical level, Kant's principle of justice and Piaget's model of cognitive development provide the foundation, while feminist theory, cultural psychology, moral education, and analyses of collectivist societies contribute to a multidimensional critique of the framework. Methodologically, the volume integrates both original and translated essays, which, chapter by chapter, analyze the philosophical foundations of the theory, its cognitive stages, measurement instruments, cultural validity, and educational applications. The first chapter examines the intellectual background of the theory by tracing the connections between Kantian universalism and Piaget's model of cognitive development. The second chapter explores its historical and philosophical underpinnings through the influence of thinkers such as Plato and Kant. The third chapter emphasizes the limitations of moral dilemma-based measurement instruments in diverse cultural contexts. The fourth chapter highlights the relationship between cognitive development and moral reasoning while drawing attention to the neglect of emotional dimensions. The fifth chapter, in light of feminist and cultural critiques, underscores the revisability of the theory. The sixth chapter discusses the "just community" approach in educational settings, stressing the necessity of pedagogical flexibility. The seventh chapter shows that although the stage of universal ethical principles is presented as a normative pinnacle, empirical evidence supporting its attainability remains extremely limited. The eighth chapter proposes a developmental perspective on moral education in school contexts, emphasizing the significance of emotional and social learning alongside abstract norms. Among the strengths of the book are its detailed exposition of the intellectual roots of Kohlberg's framework, its capacity to interconnect cognitive and philosophical foundations with feminist and cultural critiques, and its role in fostering an interdisciplinary platform for critical engagement. Its weaknesses, however, include the scarcity of explicit and systematic proposals for alternative models, the absence of comprehensive frameworks for integrating emotional and social dimensions into the theory, and the lack of clear pathways for its reconstruction. In its entirety, the volume demonstrates that Kohlberg's theory cannot be confined to a purely cognitive paradigm; rather, it requires the incorporation of culture, gender, emotion, social norms, and contextual contingencies. The difficulties in attaining the stage of universal ethical principles, the normative limitations encountered in collectivist societies, the care-based propositions of feminist approaches, and the pedagogical challenges observed in educational practice collectively underscore the need for revising the theory. This multidimensional assessment enables researchers in education, theology, psychology, philosophy, sociology, and developmental science to reinterpret the theory within their own contexts, thereby making a significant contribution to the discourse on moral development at both local and global levels.

Keywords: Religious Education, Moral Development, Lawrence Kohlberg, Cultural and Feminist Critiques, Collectivist Societies.

Kohlberg ve Ahlâkî Gelişim Teorisi, Editör: Hamit Er ve Hasan Kaplan, (İstanbul: Mahya Yayıncılık, 2020, 304 Sayfa)

Öz

"Kohlberg ve Ahlâkî Gelişim Teorisi" başlıklı kitap, Hamit Er ve Hasan Kaplan'ın editörlüğünde hazırlanmış kapsamlı bir derleme niteliği taşımaktadır. Kitap, Lawrence Kohlberg'in ahlâkî gelişim kuramını teorik, metodolojik ve kültürel boyutlarıyla disiplinler arası bir bakışla ele almakta, kuram etrafında şekillenen tartışmaları görünür kılmayı ve ilgili disiplinlerde çalışan akademisyen, eğitimci ve uygulamacılara kapsamlı bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Kuramsal düzeyde Kantçı adalet ilkesi ile Piaget'nin bilişsel gelişim modeli temel alınmakta, feminist teori, kültürel psikoloji, ahlâk eğitimi ve kolektivist toplum analizlerinden gelen eleştirilerle kuram çok boyutlu biçimde tartışılmaktadır. Metodolojik açıdan kitap, telif ve çeviri makaleler aracılığıyla kuramın felsefi dayanaklarını, bilişsel aşamalarını, ölçme araçlarını, kültürel geçerliliğini ve eğitim uygulamalarını bölümler halinde incelemektedir. Birinci bölüm, teorinin entelektüel arka planını Kantçı evrensellik anlayışıyla Piaget'nin bilişsel gelişim modeli arasındaki ilişki üzerinden incelemektedir. İkinci bölüm, Platon ve Kant gibi düşünürlerin etkileri çerçevesinde kuramın tarihsel ve felsefi temellerini tartışmaktadır. Üçüncü bölüm, ahlâkî ikilemlere dayalı ölçüm araçlarının farklı kültürel bağlamlarda sınırlı kaldığını vurgulamaktadır. Dördüncü bölüm, bilişsel gelişim ile ahlâkî yargı arasındaki bağı ortaya koyarken duygusal boyutların göz ardı edilmesini eleştirmektedir. Beşinci bölüm, feminist ve kültürel eleştiriler ışığında kuramın revize edilebilirliğini gündeme getirmektedir. Altıncı bölüm, eğitim bağlamında "adil topluluk" yaklaşımını tartışarak pedagojik esneklik ihtiyacına dikkat çekmektedir. Yedinci bölüm, evrensel etik ilkeler düzeyinin teoride normatif bir zirve olarak öngörülmesine rağmen ampirik olarak sınırlı biçimde doğrulandığını göstermektedir. Sekizinci bölüm ise okul ortamında ahlâk eğitiminin gelişimsel bir bakışla ele alınmasını önermekte; soyut normların

yanında duygusal ve sosyal öğrenmenin önemini öne çıkarmaktadır. Kitabın güçlü yönleri arasında, kuramın entelektüel kökenlerini ayrıntılı biçimde ortaya koyması, bilişsel ve felsefi temelleri feminist ve kültürel eleştirilerle ilişkilendirmesi ve disiplinler arası bir tartışma zemini sunması önemli bir katkı olarak öne çıkmaktadır. Zayıf yönleri arasında ise kurama yöneltilen eleştirilerin pratikte nasıl bir alternatif model ortaya koyabileceğine dair açık önerilerin sınırlı olması, duygusal ve toplumsal boyutların teoriye bütüncül biçimde entegre edilmesine ilişkin ayrıntılı modellerin sunulmaması ve yeniden yapılandırmaya yönelik yol haritalarının eksikliği bulunmaktadır. Genel olarak kitap, teorinin yalnızca bilişsel gelişimle sınırlı olmadığını; kültür, cinsiyet, duygu, toplumsal normlar ve bağlamsal faktörlerin kurama dâhil edilmesinin zorunlu olduğunu ortaya koymaktadır. Evrensel etik ilkeler düzeyine ulaşmadaki güçlükler, kolektivist toplumlarda normların sınırlılığı, feminist yaklaşımların bakım odaklı önerileri ve eğitim uygulamalarındaki bağlamsal sorunlar, kuramın revize edilebilirliğini gündeme getirmektedir. Bu çok boyutlu değerlendirme, özellikle eğitim, psikoloji, felsefe, sosyoloji ve gelişim psikolojisi gibi alanlarda çalışan araştırmacılara kuramı kendi bağlamlarında yeniden yorumlama olanağı sunmakta ve hem yerel hem de küresel ölçekte ahlâkî gelişim tartışmalarına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Ahlâkî Gelişim, Lawrence Kohlberg, Kültürel ve Feminist Eleştiriler, Kolektivist Toplamlar.

Kohlberg ve Ahlâkî Gelişim Teorisi, Editör: Hamit Er ve Hasan Kaplan, İstanbul:
Mahya Yayıncılık, 2020, 304 Sayfa, ISBN: 9786055222857

“Kohlberg ve Ahlâkî Gelişim Teorisi” adlı kitap, Hamit Er ve Hasan Kaplan’ın editörlüğünde hazırlanmış bir derleme niteliği taşımaktadır. Kitap, ahlâkî gelişimin teorik, metodolojik ve kültürel boyutlarını disiplinler arası bir perspektifle ele almaktadır. Kitapta yer alan telif ve çeviri makaleler, Lawrence Kohlberg’in teorik çerçevesini merkeze alarak ahlâkî gelişimin bilişsel, felsefi, psikolojik, pedagojik ve kültürel yönlerini çok boyutlu biçimde değerlendirmektedir. Ahlâk eğitimi, bilişsel gelişim ve değerler temelinde yapılandırılan bu çalışma, ahlâkî gelişimin yalnızca bireysel bir sürece indirgenemeyeceğini belirtmekte; toplumsal, kültürel ve duygusal dinamiklerin de dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Önsözde editörler, kitabın temel amacını, Kohlberg’in teorisini Türkçe literatürde daha anlaşılır hale getirmek, teori etrafında şekillenen tartışmaları aktarmak ve ilgili alanlarda çalışan akademisyen, eğitimci ve uygulamacılara kapsamlı bir çerçeve sunmak şeklinde ifade etmektedir. Kültürel dinamiklerin evrensel ahlâkî ilkelerle kurduğu gerilimli ilişki, Türkiye bağlamında teorinin paradigmatik rolü, bireylerin düşünme süreçlerindeki dönüştürücü etkisi ve kurama yönelik eleştirel bir yaklaşım ihtiyacı, önsözde vurgulanan başlıca temalar arasındadır. Bu açıdan kitapta, Türkiye’de paradigmatik değeri olduğu kabul edilen Kohlberg modelinin, bireycilik ve adalet odaklı yaklaşımı nedeniyle çeşitli eleştirilere konu edildiği ve bu eleştirilerin teoriyle üretken bir etkileşim kurma potansiyeli taşıdığı ifade edilmektedir. Kitap, yalnızca teoriyi tanıtmakla sınırlı kalmamakta; aynı zamanda bu teorinin revize edilebilirliğini, eleştiriye açıklığı ve farklı bağlamlara uyarlanabilirliğini ön plana çıkardığı gibi klasik bir teoriyi yeniden değerlendirmeye, genişletmeye ve dönüştürmeye yönelik bir tartışma zemini de sunmaktadır.

Birinci bölüm (s. 13-28), Hasan Kaplan ve Hamit Er tarafından kaleme alınmış olup Kohlberg’in ahlâkî gelişim teorisinin entelektüel arka planını incelemektedir. Teori, Kantçı bir evrensellik anlayışı ile Piaget’nin bilişsel gelişim modelini ilişkilendirmekte ve ahlâkî gelişimi, evrensel normlara ulaşan zihinsel bir ilerleme olarak sunmaktadır. Bu yaklaşımda adalet ilkesi merkezde yer almakta; bireylerin ahlâkî yargılarını evrensel standartlara dayandırma eğilimi öne çıkmaktadır. Bölümde, kültürel farklılıkların bu evrensellik iddiasını sınavabileceği belirtilmektedir. Özellikle kolektivist toplumlarda, toplumsal normların, grup değerlerinin ve ilişkilerin ön planda oluşu, teorinin bireyci ve soyut ilkelerle tanımladığı gelişim aşamalarının

mutlaklık iddiasını zayıflatmaktadır. Ayrıca feminist eleştiriler, teorinin rasyonalist ve adalet merkezli yapısında duygusal, sezgisel ve ilişkisel boyutların temsil edilmediğini vurgulamaktadır. Bölümde, teorinin bilişsel ve pedagojik yönleri birlikte ele alınmakta; aynı zamanda evrensellik iddiasının eleştirel bir yaklaşımla yeniden değerlendirilmesine imkân tanıyan bir çerçeve sunulmaktadır.

İkinci bölüm (s. 29-56), Semra Çinemre tarafından kaleme alınmış olup teorinin tarihsel ve felsefî arka planı Platon, Kant ve Piaget gibi düşünürlerin etkileri çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu bölümde, kuramın felsefî dayanakları açıklığa kavuşturulmakta ve evrensel ahlâk ilkeleri düşüncesinin hangi kaynaklardan beslendiği ortaya konmaktadır. Teoride adalet ilkesinin odak noktası olması, kuramsal yapının hem açıklayıcı yönlerini hem de eleştiriye açık sınırlarını görünür kılmaktadır. Zihinsel yapıların gelişimine dayalı bu kuramsal çerçeve, düşünsel tutarlılık taşımakla birlikte feminist teoride yer alan şefkat, bakım, ilişkisellik, duygusal boyut ve toplumsal normlara dayalı yaklaşımlarla karşılaştığında sorgulanabilir hâle gelmektedir. Kolektivist toplumlarda toplumsal bütünlük, grup uyumu ve bağ temelli değerlerin adalet ilkesine kıyasla daha belirleyici olması ise teorinin evrensellik iddiasını pratikte doğrulamakta zorlandığını göstermektedir. Bölüm, bir yandan kuramın düşünsel temellerinin kavranmasına katkı sağlamakta; diğer yandan bu temellerin kültürel çeşitlilik karşısında ne ölçüde esneyebileceği sorusunu gündeme taşımaktadır.

Üçüncü bölüm (s. 57-86) yine Semra Çinemre tarafından kaleme alınmış olup burada teorinin metodolojik temelleri, kullanılan ölçüm araçları ve farklı kültürel bağlamlarda yürütülen araştırma sonuçları incelenmektedir. Bu bölümde, Kohlberg'in ahlâkî ikilemlere dayalı ölçüm yöntemlerinin bilişsel sürece odaklandığı; buna karşılık duygusal, toplumsal, eğitimsel ve kültürel boyutları ikinci planda bıraktığı belirtilmektedir. Batı toplumlarında gelenek sonrası aşamalara geçiş oranlarının daha yüksek olması, teorinin kültürler arası geçerliliğini ve genellenebilirliğini tartışmaya açmaktadır. Feminist eleştiriler, Carol Gilligan'ın şefkat ahlâkî yaklaşımıyla desteklenmekte ve kuramın, kadınların duyarlılıklarından beslenen ilişki temelli yargı biçimlerini yeterince temsil etmediğine dikkat çekilmektedir. Bölüm, yöntemsel çerçevenin evrensellik iddiasını zayıflatabileceğini; farklı sosyoekonomik, kültürel ve cinsiyet temelli konumların ise daha bütüncül bir metodolojiye ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır.

Dördüncü bölüm (s. 87-186), John C. Gibbs tarafından yazılmış ve Nuran Çınar tarafından Türkçeye çevrilmiş bir metne dayanmaktadır. Bu bölümde, Kohlberg'in ahlâkî gelişim teorisinin bilişsel gelişim ile kurduğu sıkı ilişki vurgulanmaktadır. Adalet ilkesi, doğru kavramı ve bilişsel kapasitenin artışı temelinde ilerleyen gelişim çizgisi, zihinsel koordinasyon eksiklikleri aşıldıkça daha karmaşık normatif ilkelerin içselleştirilebileceğini ileri sürmektedir. Ancak duygusal ve empatik boyutların kuramsal yapı dışında kalmaya devam ettiği belirtilmektedir. Bölümde, teorinin zihinsel kapasiteyi ölçülebilir bir parametre olarak ele alabilme yetisine sahip olduğu buna karşılık, kültürel örüntülerin, toplumsal normların ve duygusal etkenlerin soyut adalet ilkelerine dönüştürülmesinde yaşanan zorluklara yeterli düzeyde karşılık veremediği ifade edilmektedir.

Beşinci bölüm (s. 187-225), John C. Gibbs tarafından yazılmış, Hamit Er ve Seyfullah Şahinoğlu tarafından çevrilmiştir. Bu bölümde, teoriye yöneltilen eleştirilerle birlikte kurama alternatif olabilecek perspektifler ele alınmaktadır. Ayrıca teorinin hiyerarşik yapısı, evrensellik iddiası, rasyonalist duruşu ve duygusal ile kültürel etmenlere kapalı oluşu daha ayrıntılı biçimde tartışılmaktadır. Feminist eleştiriler, bakım ve şefkat odaklı yaklaşımın kurama dahil edilmesi gerektiğini vurgularken kolektivist toplumlarda normların ve ilişkilerin nasıl dikkate alınabileceği sorusu gündeme getirilmektedir. Bölümde, teorinin mutlak bir çerçeve olarak

değerlendirilemeyeceği aksine revize edilebilir ve kültürel ile cinsiyet temelli perspektiflerle genişletilebilir bir kuramsal yapı sunduğu ifade edilmektedir.

Altıncı bölüm (s. 227-246), Lawrence Kohlberg tarafından yazılmış ve Hasan Kaplan tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu bölümde, kuramın eğitim alanındaki yansımalarıyla ahlâkî gelişimin nasıl desteklenebileceği konusu ele alınmaktadır. Okullarda benimsenen “adil topluluk” yaklaşımının, öğrencilerin ahlâkî muhakeme düzeylerini geliştirerek onları daha üst bilişsel aşamalara ulaştırabileceği ileri sürülmektedir. Ancak duygusal ve sosyal boyutların geri planda kaldığı durumlarda, bireylerin aile geçmişleri, kültürel normları, toplumsal değerleri ve dinî inançlarıyla şekillenen bir gerçeklik içerisinde evrensel adalet ilkelerinin benimsetilmesiyle ilgili güçlüklerin belirginleştiği ifade edilmektedir. Bu durum, kuramın eğitim bağlamında uygulanabilirliğinin soyut bir kurgu olmaktan çıkıp uygulama düzeyinde esneklik ve yerel koşullara duyarlılık gerektiren bir yapı hâline geldiğini göstermektedir.

Yedinci bölüm (s. 246-270), Lawrence Kohlberg tarafından yazılmış ve Nurgül Bulut tarafından çevrilmiştir. Bu bölümde, teorinin en üst aşaması olarak tanımlanan “evrensel etik ilkeler” düzeyi incelenmektedir. Bu düzey, bireylerin evrensel prensipleri içselleştirmelerini amaçlayan normatif bir zirve olarak sunulmaktadır. Ancak ampirik veriler, bu aşamaya ulaşan bireylerin sayısının son derece sınırlı olduğunu göstermektedir. Kültürel farklılıklar ve cinsiyet temelli yaklaşımlar, bu düzeyin evrensel bir standart olarak işlev görmesini zorlaştırmaktadır. Bu durum, teorinin normatif iddiasını zayıflatmakta ve en üst aşamanın farklı bağlamlardaki geçerliliğini sorgulanabilir hâle getirmektedir.

Sekizinci bölüm (s. 271-302), yine Lawrence Kohlberg tarafından yazılmış ve Fatma Betül Zeyrek tarafından çevrilmiştir. Bu bölümde, okul ortamında ahlâk eğitimi üzerine gelişimsel bir bakış sunulmaktadır. Öğrencilerin bilişsel kapasitelerini zorlayan ahlâkî ikilem tartışmalarının onları evrensel ilkelere yöneltebileceği öne sürülmektedir. Bununla birlikte eğitim pratiklerinde yalnızca soyut normlara dayalı bir yaklaşımın yetersiz kaldığı, duygusal ve sosyal öğrenmenin sürece dâhil edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Böylece kitabın tüm bölümleri, teorinin eğitim alanındaki potansiyeline işaret ederken karşılaşılan çeşitliliğin kuramın yeniden ele alınmasını zorunlu kıldığını göstermektedir.

Kitap, Kohlberg’in kuramının yalnızca bilişsel aşamalarla açıklanamayacak kadar çok boyutlu olduğunu ve kuramsal çerçeveye kültür, cinsiyet, duygu ve toplumsal normlar gibi değişkenlerin dâhil edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Kitap, çizgisel, evrenselci ve soyut bir modele dayalı ahlâkî gelişim anlayışının, farklı kültürel bağlamlarda ve uygulama alanlarında çeşitli zorluklarla karşılaştığını göstermektedir. Bu çerçevede feminist eleştiriler, özellikle Gilligan’ın bakım odaklı yaklaşımı, kolektivist toplumlarda normlara dayalı yargılar, duygusal boyutu merkeze alan alternatif modeller ve metodolojik sınırlılıklar birlikte ele alındığında kuramın revize edilmesini zorunlu kılmaktadır. Kitap, bu yönüyle klasik bir teorinin yeniden değerlendirilmesi, genişletilmesi ve dönüştürülmesi amacıyla önemli bir tartışma zemini sunmaktadır.

Metnin dili ve üslubu akademik terminolojiye bağlıdır; teorik kavramlar açık ve anlaşılır biçimde aktarılmıştır. Çevirmenlerin kitabı Türkçe literatüre kazandırırken terminolojik tutarlılığı korudukları görülmekte, ancak bazı bölümlerin içerdiği yoğun kuramsal yapı nedeniyle metnin daha çok uzman okuyuculara hitap ettiği anlaşılmaktadır. Metodolojik tartışmalar, kurama ait ölçüm araçlarının kültürel ve duygusal boyutları dışarıda bıraktığında ne ölçüde sınırlı kaldığını göstermektedir. Eğitimle ilgili bölümler ise teorinin pratik düzeyde karşılaşılabileceği sorunları doğrudan ortaya koymamakla birlikte, modelin uygulanabilirliği açısından bağlamsal duyarlılık ve pedagojik esneklik gerektirdiğine işaret etmektedir.

Kitabın güçlü yönleri arasında, kuramın entelektüel kökenlerinin, bilişsel ve felsefi dayanaklarının ayrıntılı biçimde sunulması öne çıkmaktadır. Ayrıca bu temellerin feminist, kültürel ve duygusal eleştiriler ışığında yeniden değerlendirilmesine imkân tanınması da önemli bir katkıdır. Bu çerçevede kitap, kuramı salt bilgi aktarımına indirmeyen; onu eleştirel bir tartışma alanı içerisinde konumlandıran bir yaklaşım sergilemektedir. Böyle bir zemin, araştırmacılara, eğitimcilere ve uygulayıcılara kuramı kendi bağlamsal koşulları doğrultusunda uyarlama, eksiklikleri tespit etme ve yeni araştırma soruları geliştirme imkânı vermektedir.

Kitabın eksik yönleri arasında, kurama yöneltilen eleştirilerin pratikte nasıl bir alternatif model ortaya koyabileceğine ilişkin açık önerilerin sınırlı olması bulunmaktadır. Ayrıca teoriye ilişkin tartışmalar yoğun olmakla birlikte, kuramın yeniden nasıl yapılandırılacağına dair kesin yol haritaları sunulmamaktadır. Duygusal ve toplumsal boyutların teoriye nasıl bütüncül biçimde entegre edilebileceği konusunda ayrıntılı modellerin yer almaması da beklentileri sınırlamaktadır. Bununla birlikte kitabın temel amacının, eleştirel bir farkındalık oluşturmak ve kuramı statik bir yapıdan dinamik ve çok boyutlu bir çerçeveye dönüştürmek olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu eksiklikler bağlam içinde anlaşılır niteliktedir.

Sonuç olarak “Kohlberg ve Ahlâkî Gelişim Teorisi” başlıklı kitap, ahlâkî gelişim literatüründe önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Teorinin evrensellik iddiası, metodolojik araçları, feminist eleştiriler, duygusal ve toplumsal bileşenler, kültürel bağlamların etkileri ve eğitimdeki uygulanabilirliği üzerine eleştirel ve disiplinler arası bir değerlendirme sunmaktadır. Bu değerlendirme, kuramın yeniden ele alınmasını, revize edilmesini ve uygulamalı alanlarda daha esnek, bağlamsal ve bütüncül modellerin geliştirilmesini teşvik etmektedir. Böylelikle kitap, ahlâkî gelişim tartışmalarını genişleterek hem yerel hem de küresel ölçekte araştırmacıların, eğitimcilerin ve uygulayıcıların kuramsal içeriğe erişimini kolaylaştırmakta ve bu içerikten yararlanmalarını sağlamaktadır.

Katkı Oranı

1. Yazar: %100

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Gerek olmadığı beyan edilmiştir.

Destek-Finansman

Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Teşekkür

Beyan edilmemiştir.

Contribution Rate

1st Author: 100%

Conflicts of Interest

No conflict of interest declared.

Ethics Committee Permission

It has been declared unnecessary.

Grant Support

No external funding was used to support this research.

Acknowledgements

Not declared.

Kaynakça | References

Er, Hamit - Hasan Kaplan (ed.). *Kohlberg ve Ahlaki Gelişim Teorisi*. Mahya Yayınları, 2020.